

Załącznik do podręcznika IATE: zasady dla języka polskiego

Poniższe zasady uzupełniają ogólne wytyczne zawarte w podręczniku IATE
<https://iate.europa.eu/assets/handbook.pdf>

Zasady dokonywania nowych wpisów w IATE

Definicje

- Definicja jest zwięzła, precyzyjna i opisuje tylko jedno pojęcie.
- W definicji należy podać pojęcie generyczne oraz określić cechy ograniczające definiowanego pojęcia i relacje między pojęciami pokrewnymi w danym systemie pojęć.
- Definicja jest zgodna z zasadą substytucji (ma taką formę, aby można było ją podstawić w tekście zamiast terminu).
- Definicję zaczyna się małą literą, nie kończy się jej kropką i nie należy umieszczać w niej definiowanego terminu. Patrz przykładowa definicja pojęcia „okres prewencji”:

czas, po zastosowaniu środka ochrony roślin, w którym człowiek i zwierzęta nie powinni stykać się ani przebywać w pobliżu miejsc, także w obiektach, w których zastosowano środek ochrony roślin

- Wszystkie informacje odnoszące się do pojęcia, które są ważne i cenne, a które nie zmieściły się w definicji, można umieścić w polu *Note*.
- Odniesienia do innych terminów w IATE umieszcza się bezpośrednio w definicji w formie hiperlinka. Automatycznie wygenerowaną datę należy usunąć manualnie i dopilnować, by po zapisaniu hiperlink nie skleił się z następującym po nim wyrazem. W tym celu należy ponownie otworzyć wpis do edycji i dokonać manualnej korekty.

Ocena wiarygodności źródeł

- Do wiarygodnych źródeł zalicza się publikacje naukowe, słowniki (także internetowe), encyklopedie, konsultacje z ekspertami, strony internetowe urzędów publicznych, instytutów naukowych, polskie i unijne akty prawne itp.
- Unijne akty prawne stanowią źródło terminów unijnych, tj. terminów specjalistycznych, terminów wewnętrznych oraz różnych quasi-terminów, które zostały stworzone na potrzeby prawodawstwa UE (np. „mechanizm zdolności budżetowej”). Nie powinny być natomiast podawane jako źródło terminów specjalistycznych (np. „toksyczność podostra”, „obrona konieczna”), dla których istnieją źródła rodzime, takie jak opracowania naukowe albo polskie akty prawne.
- Wikipedia może zostać uznana za wiarygodne źródło, jeśli dane hasło jest dobrze opracowane. Nie powinna być jednak stosowana jako źródło terminu ani kontekstu, a jedynie jako ewentualne źródło definicji.

Terminy

- Terminy podaje się w liczbie pojedynczej, chyba że termin jest zasadniczo stosowany w liczbie mnogiej.

Źródła terminów i definicji

- Jeżeli źródłem jest opublikowany unijny akt prawny, należy podać jego tytuł, korzystając z modułu EUR-Lex reference:

Decyzja nr 1982/2006/WE dotycząca siódmego programu ramowego Wspólnoty Europejskiej w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji (2007-2013)

- Jeżeli tytuł aktu jest bardzo rozbudowany, możemy dla większej przejrzystości skrócić go do niezbędnego minimum (do słowa "zmieniające") a brakujący tekst należy zastąpić znakiem [...]. Sugerowane usunięcie zaznaczono na żółto.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2144 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wymogów dotyczących homologacji typu pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, w odniesieniu do ich ogólnego bezpieczeństwa oraz ochrony osób znajdujących się w pojeździe i niechronionych uczestników ruchu drogowego [...], zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 78/2009, (WE) nr 79/2009 i (WE) nr 661/2009 oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 631/2009, (UE) nr 406/2010, (UE) nr 672/2010, (UE) nr 1003/2010, (UE) nr 1005/2010, (UE) nr 1008/2010, (UE) nr 1009/2010, (UE) nr 19/2011, (UE) nr 109/2011, (UE) nr 458/2011, (UE) nr 65/2012, (UE) nr 130/2012, (UE) nr 347/2012, (UE) nr 351/2012, (UE) nr 1230/2012 i (UE) 2015/166 (Tekst mający znaczenie dla EOG)

- Jeżeli źródłem jest opublikowany wniosek ustawodawczy, tytuł zgodnie z powyższymi zasadami poprzedza się słowem „Wniosek: ...”:

Wniosek: Rozporządzenie PE i Rady w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji

- Jeżeli źródłem jest nieopublikowane jeszcze tłumaczenie, stosujemy zasady obowiązujące dla każdej instytucji, np.:

Rada UE, dok. wewn. Rady 11235/12

Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zdrowia zwierząt (COM-Dokument wewnętrzny: SANCO-2013-80047-00-00)

- Jeżeli źródłem jest polski akt prawny, należy podać pełen tytuł aktu wraz z numerem Dziennika Ustaw w nawiasie okrągłym oraz opatrzyć tytuł linkiem do wyszukiwarki sejmowej ISAP, bez podawania daty:

[Ustawa z dnia lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej](#) (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)

- Jeżeli źródłem są konsultacje z ekspertami, należy podać instytucję, która odpowiedziała na pytanie, datę konsultacji oraz, jeżeli to możliwe, odniesienie do dokumentu, w związku z którym nastąpiła konsultacja, po myślniku:

Konsultacja z Ministerstwem Rolnictwa z 19.2.2013 r. - Wniosek: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zdrowia zwierząt (COM-Dokument wewnętrzny: SANCO-2013-80047-00-00)

Poprawki Ministerstwa Gospodarki z 22.10.2013 r. - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 312/2014 z dnia 26 marca 2014 r. ustanawiające kodeks sieci dotyczący bilansowania gazu w sieciach przesyłowych

- Jeżeli konsultacja dotyczyła terminu już wpisanego do IATE i potwierdziła jego brzmienie, można ten fakt odnotować w Note, podając instytucję, z którą się konsultowano, oraz w nawiasie kwadratowym datę konsultacji:

Termin potwierdzony przez Ministerstwo Finansów [15.6.2015].

- Jeżeli źródłem jest artykuł lub książka, czy to w formie papierowej, czy elektronicznej, należy podać co najmniej imię (albo inicjał) i nazwisko autora oraz tytuł publikacji, a poza tym także inne informacje, które pomogą zidentyfikować dane źródło i świadczą o jego wiarygodności (np. tytuł książki lub czasopisma, w których tekst został opublikowany, wydawnictwo, miejsce i rok wydania itp.), oddzielając te dane przecinkami. Jeżeli autorów jest więcej niż dwóch, można część z nich pominąć za pomocą wyrażenia „i in.”. Tytuł publikacji podaje się kursywą. Jeżeli do tego dochodzi tytuł czasopisma, podaje się go w cudzysłowie. W przypadku źródeł elektronicznych na tytule należy utworzyć hiperlink do tekstu, tak aby automatycznie wstawiona data znalazła się na końcu źródła.

L. Kucharski, *Koniec kryzysu*, Wydawnictwa UW, Warszawa 2004

Waleria Hryniewicz, Paweł Grzesiowski i in., *Rekomendacje diagnostyki i leczenia zakażeń układu oddechowego wg EBM*, 2008

Edward Grawiński, *Mało znane choroby ryb łososiowatych występujące na obszarze północnej Polski*, „Życie Weterynaryjne” 2010, 85(6)

- Podobnie w przypadku innych źródeł internetowych, słowników, encyklopedii, stron branżowych itd. należy podać opis (tytuł) konsultowanej strony, poprzedzając go słowem „portal” oraz utworzyć na nim hiperlink. Nigdy nie należy podawać tylko samego linku. Jeżeli na stronie podane jest nazwisko autora tekstu, również należy je podać.

[Słownik terminów łowieckich](#)

Portal światoze.pl > Paulina Porębska, [W Chinach powstaje kolejna gigafabryka Tesli \(2.4.2019\)](#)

- W przypadku terminów uzgodnionych na szczeblu międzyinstytucjonalnym stosuje się wyrażenie „Tłumaczenie przyjęte w wyniku ustaleń międzyinstytucjonalnych”. Datę, w nawiasach kwadratowych, podaje się, jeżeli jest to możliwe i uzasadnione. Miesiąc w dacie zapisuje w formie cyfrowej bez zera z przodu.

Tłumaczenie przyjęte w wyniku ustaleń międzyinstytucjonalnych [23.5.2016]

- W przypadku terminów uzgodnionych na szczeblu danej instytucji stosujemy zasady obowiązujące w tej instytucji. W zależności od instytucji, podajemy następujące źródło:

Departament Języka Polskiego DGT Komisji Europejskiej

- Jeżeli termin lub definicja nie są cytowane dosłownie, a jedynie zostały utworzone na podstawie określonego źródła lub źródeł, stosuje się odpowiednio powyższe zasady – zależnie od źródła – poprzedzając je wyrażeniem „Na podst.”:

Na podst.: Waleria Hryniewicz, Paweł Grzesiowski i in., *Rekomendacje diagnostyki i leczenia zakażeń układu oddechowego wg EBM*, 2008

Zasadniczo należy podawać tylko jedno źródło. W przypadku podawania więcej niż jednego źródła należy dodać je w osobnych polach.

Kontekst

- W polu kontekstu podaje się przykładowy tekst, ilustrujący użycie danego terminu.
- Kontekst powinien obejmować co najmniej jedno zdanie; w przypadku zbyt długiego zdania można ominąć jego część i zastąpić ją wielokropkiem w nawiasie okrągłym „(...)”.
- Jeżeli termin występuje jedynie jako fragment wyliczenia, nagłówek tabeli, tytuł artykułu itp. kontekstu się nie podaje, ponieważ nie wnosi on niczego do rozumienia pojęcia.
- Termin w przykładowym zdaniu powinien być wytłuszczony.
- Przykładowe zdania stanowiące kontekst użycia ujmuje się w cudzysłów.

Wiarygodność terminów

- Terminy z wiarygodnego źródła, sprawdzone i potwierdzone oznacza się jako „Reliable” (wiarygodność 3).
- Terminy w trakcie konsultacji, pochodzące z niepewnych źródeł, niepotwierdzone albo mogące ulec zmianie w najbliższej przyszłości oznacza się jako „Minimum reliability” (wiarygodność 2).
- Oznaczenie „Very reliable” (wiarygodność 4) stosuje się wyłącznie do terminów ustanowionych przez organy standaryzujące, np. nazw geograficznych ustalonych przez GUGiK.

Zasady zmiany wpisów innych instytucji

- Nie należy zmieniać wpisów innych instytucji, jeżeli dany termin jest poprawny i aktualny, jeżeli źródło jest wiarygodne i aktualne (aktywne linki), a wprowadzone zmiany nie dodałyby żadnych nowych informacji (np. zmiana źródła na inne, choć poprzednie było równie wiarygodne).
- Jeżeli na karcie należącej do innej instytucji znajdują się nieaktualne informacje (nieaktualny lub błędny termin, nie działające linki, niewiarygodne źródła itp.) i należy ją poprawić, zaleca

się uzgodnić to z terminologiem danej instytucji przed wprowadzeniem zmian, zwłaszcza jeżeli zmieniany jest sam termin. W innych przypadkach o zmianach można poinformować już po ich wprowadzeniu.

- Zmiana zakwalifikowania terminu albo oznaczenie terminu kwalifikatorem, np. „Preferred”, zawsze wymaga konsultacji z terminologiem danej instytucji.
- Nie należy samodzielnie usuwać kart innych instytucji, ale należy poprosić o to – podając uzasadnienie – terminologa danej instytucji. W drodze wyjątku główni terminolodzy mogą usuwać wpisy innych instytucji, jeżeli są to oczywiste duplikaty.
- Bez konsultacji można uzupełnić brakujące elementy karty, dodać termin albo definicję.
- Bez konsultacji można też poprawić oczywiste błędy, takie jak literówki.